

Bridge

MAGAZINE VOOR ALLE BRIDGERS

- ◆ **Hoe ga jij om met** ongeoorloofde informatie?
- ◆ **Nieuw: project DLO**
Nooit was het zo makkelijk om bridge te leren

Jan van Mourik is blind
Spelen op de tast



**BLINDE JAN EN ZIENDE JAN VOLWAARDIG
BRIDGEPAAR BIJ B.C. IJSSELSTEIN**

MET EEN BEETJE BEGRIP

is veel mogelijk

Kan iemand die slechtziend of zelfs volledig blind is bridgen op een vereniging? Jan van Mourik (blind) en Jan Westerhout (ziend) bewijzen het. Buiten dat je over een bereidwillige partner moet beschikken, is ook een positieve opstelling van de club(leden) noodzakelijk. Een paar kleine aanpassingen zijn nodig, maar voor de rest wordt er gewoon gekaart. "Ik beschouw Jan als een volwaardige partner", zegt ziende Jan.

Op tafel ligt een tableau, een houten plaat met vier verticale vakken. Voor elke kleur een. Symbolische kleuren, want Jan van Mourik (71) kan zelf geen kleuren onderscheiden. Hij is volledig blind, leeft voortdurend in het donker.

Ruim vier jaar geleden is zijn linkeroog verwijderd. Het ging bergafwaarts met het zicht, terwijl de pijn alleen maar toenam. Zijn rechteroog had hij al veel langer niet meer. Toch speelt hij bridge. Met plaatsgenoot Jan Westerhout (71) die hij al van kinds af aan kent bij B.C. IJsselstein, afgekort BCIJ. Nu 'even' niet vanwege het coronavirus, want online is voor hem geen optie. Maar hij luistert gretig naar de verhalen van ziende Jan die wel op internet actief is. Dat er soms vals gespeeld wordt. "Waarom doen mensen dat? Dan is er toch geen aardigheid aan?"

Jan is volledig blind, hij leeft voortdurend in het donker

Cursus

Samen volgden ze een jaar of zeven, acht geleden een bridgecursus. Of liever gezegd, met een vriendengroep van zestien personen. Het viel niet mee om ziende Jan over te halen. Blinde Jan: "Zijn zus had hem weleens gepolst, maar nee, hij zag bridge niet zitten. Nu kennen we elkaar al meer dan zestig jaar, we zaten bij elkaar op de lagere school. Na nog een biertje ging hij overstag: "Laat ik het dan toch maar eens proberen." Ziende Jan: "Ik dacht, er komt niks van terecht, maar we spelen na al die jaren nog steeds

met zijn allen thuis. De meesten zijn ook lid geworden van BCIJ. Ik moet zeggen: het is mij, een fervent klaverjasser, niet tegengevallen." Blinde Jan: "Hoor hem, hij speelt ik weet niet hoe vaak in de week. Van ons tweeën is hij zonder meer de fanatiekste." Zelf stopte hij een tijdje met bridge, nadat ook zijn linkeroog door een prothese was vervangen. Toch wilde hij het weer oppakken, zelfs op een echte club. Wanneer die tenminste bereid was het een en ander te faciliteren, want zomaar aanschuiven kan niet wanneer je de kaarten niet kunt zien.



Links de ziende Jan Westerhout, rechts de blinde Jan van Mourik



Een handige kennis fabriceerde dit tableau voor de kaarten van de dummy

Welkom

Af en toe speelde blinde Jan een middagje bij bridgeclub Vianen, waar ze middels een jaarlijkse drive ervaring hebben met visueel gehandicapte bridgers. Hij was er welkom, zo benadrukt hij, maar het was wat omslachtig. Jan Westershout wilde wel met hem wekelijks naar de club in hun woonplaats, als dat mogelijk was. BCIJ, met een kleine 300 leden, ontving het paar met open armen. Niet onbelangrijk, de braille-speelkaarten die blinde Jan nodig heeft om te kunnen voelen of het een aas of een twee is, werden 'geaccepteerd' door de duplicieermachine. En dat scheelt nogal wat werk. "Aanvankelijk lukte het niet. De kaarten die door mijzelf van brailletekens zijn voorzien, werden niet gepakt door de schudmachine. We hadden vrij snel door waar dat aan lag. Om ze minder snel te

laten slijten, was er nagellak op aangebracht. Die was de boosdoener. Zonder die lak ging het prima." BCIJ doet ook veel aan de voorbereiding. "De wedstrijd-leider, Jaap Heidema, zorgt ervoor dat mijn kaarten ook nog eens gesorteerd zijn op kleur en op volgorde. Als ik dat zelf moet doen, red ik het net niet in het halfuur dat een speelronde duurt. Bij BCIJ kan ik meteen aan tafel en kunnen we direct beginnen."

Hardop

Als hij aan de beurt is in de bieding, noemt blinde Jan hardop zijn bod. Hij heeft zelf ook wel een biddingbox, maar het is ondoenlijk die te gebruiken. "Dan wordt het een puinhoop. Soms is iemand bereidwillig om het bod uit het bakje te halen, maar nodig is dat niet." Want stil is het aan zijn tafel nooit. De kaarten van

de dummy moeten immers opgenoemd worden, hij kan ze niet zien. Zoals ook elke kaart die op tafel wordt gelegd, moet worden genoemd door degene die hem speelt. "Dat wordt weleens vergeten en dan doet Jan dat." Die weet dat het voor zijn partner ook verstaanbaar moet zijn. Ziende Jan: "Jan is een beetje hardhorend." Blinde Jan heeft zelf zijn kaarten in de houten bak die op zijn schoot ligt. Wanneer hij dummy is, worden ze in het tableau op tafel gelegd. Als zijn partner dummy is, noemt die tot twee keer toe duidelijk alle kaarten op en dat gebeurt ook nog weleens tijdens het spel. Blinde Jan kan immers niet op elk moment een blik op de kaarten in de dummy werpen, zoals een ziende bridger. Hij moet een beroep doen op zijn geheugen. Het vraagt ook voor ziende Jan enige aanpassing. Hij heeft wat extra

Als hij aan de beurt is in de bieding, noemt blinde Jan hardop zijn bod

werk, maar dat is goed te doen en het went snel, zegt hij. “En wie er ook aan tafel verschijnt – wij hebben dus een vaste tafel – ze zijn allemaal vriendelijk.” Blinde Jan knikt instemmend, zij het met een kleine kanttekening. “Bij een slechte score is er een enkele keer een mindere reactie, maar dat kom je overal tegen.”

Begrip

Begrip is het sleutelwoord. Dat is er bij BCIJ en ook bij B.C. Vianen, maar daar kennen ze hem. Een toernooi met wildvreemde tegenstanders wordt een stuk lastiger. BCIJ heeft al jaren een kroegendrive, maar daaraan zal hij niet deelnemen. “Dan kom je buitenstaanders tegen, je weet niet hoe die reageren.”

Wat moet een club doen wanneer iemand die blind is wil komen spelen? In de eerste plaats de eigen leden erop voorbereiden dat het er aan de bewuste tafel iets anders aan toegaat. Daar moet immers met braillekaarten gespeeld worden en telkens de gespeelde kaart opgenoemd worden. “Ik hoop dat meer mensen de stap durven zetten”, zegt blinde Jan. “Bridge is voor mij ook sociaal contact. Daarom mis ik het nu in deze tijd best wel.”

Volwaardige partner

In de meeste partnerships wordt weleens gemopperd. Over een onhandig bod, een foutje in het tegenspel. Hoe zit dat bij hen? Blinde Jan kan een glimlach niet onderdrukken, wanneer ziende Jan zegt: “Ik kan weleens kritisch op Jan zijn. Ik beschouw hem als een volwaardige partner. Soms zit

ik te mopperen en voel ik dat hij geïrriteerd raakt.” Blinde Jan: “In het begin had je er meer last van dan nu. Jan is wat milder geworden.” Ziende Jan: “Mijn stelregel is, we bridgen samen, dan moeten we er ook samen uitkomen.” Blinde Jan: “Wat ik leuk vind, is dat hij de volgende dag een mailtje stuurt over een paar spellen. Ik kan mijn mail lezen ja. Nou ja lezen, ik heb een app die de tekst opleest. In dat mailtje staat hoe het anders, beter had gekund. Ter lering en vermaak noemt hij het. Want om na het bridgen nog een uur of een halfuur na te kaarten, daar heb ik geen trek in.”

Slechte dagen

Er was een tijd dat Jan wel kon zien. Ruim vijftig jaar geleden sloeg bij hem

het noodlot toe. Hij kreeg medicijnen toegediend voor rugklachten en zijn lichaam reageerde daar verkeerd op. “Eerst verslechterde mijn rechteroog, later dus ook mijn linkeroog.” Dat hij eerst kon zien, maakt hem minder bedreven in braille dan iemand die blind geboren is. “Daarom heb ik ook mijn eigen braillekaarten. Als er een puntje af is, kan ik het nog checken. Maar ik moet me altijd goed concentreren, ook als ik me voortbeweeg en zelfs in mijn eigen huis.”

Dat Jans gezondheid verder achteruit gaat, baart hem zorgen. Zijn gehoor wordt minder, hij heeft nu en dan last van duizeligheid. Maar ondanks dat het hem soms zwaar valt, dompelt hij zich niet onder in verbittering. Ziende Jan: “Hij heeft weleens slechte dagen, maar loopt er niet mee te koop.” Blinde Jan: “Maar ik doe ook niet meer alsof. In het begin zei ik steeds wanneer iemand vroeg hoe het ging: ‘Het gaat goed’, ook al was dat niet zo. Nu vertel ik meer wat er aan de hand is, zodat er toch wel wat begrip ontstaat. Ik prijs me gelukkig dat ik Herma (zijn vrouw, red.), de kinderen en mijn vrienden heb, want het is best zwaar als het altijd donker is.” ■



Op zijn schoot ligt een bak met vier vakjes, waarin blinde Jan zijn kaarten legt.